

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	10 kor.
Negyedévre	4 " "
Helyben másolva:	
Égész évre	20 kor.
Negyedévre	5 " "
Videkre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Negyedévre	6 " "

# TISZÁNTÚL

## POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és

Május utáni napok kivételével.

Szakszerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaszándásán

vagy megőrszésre nem vállalkozik.

Hirdetéseinek és hírdetésaik a

kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes száma ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 10.

### Uj egyházpolitika?

A lassan haladó költségvetési vita során ma a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetése került tárgyalás alá. Az előjelekből ítélve hosszú és szenvedélyes vitára van ezáltal kilátás, mert egy újabb egyházpolitikai »reform« veli előre árnyékát.

A Bánffy által alapított, de időközben protestáns közlönynyé vedlett Magyar Szó a protestáns lelkészek között mozgalmat indított meg az 1848. XX. t. cz. végrehajtása iránt. E törvény 1. §-a tudvalevőleg a felekezetek egyenjogusítását mondja ki, a 2. § pedig arról rendelkezik, hogy a felekezetek egyházi és iskolai szükségai — a felekezetek meghallgatásával — állami költségekből fedeztessenek.

Ötvennégy esztendő telt el e törvény meghozatala óta és csak most gondolnak annak végrehajtására?! Ötvennégy esztendőig nem volt szükség reá, mi az a mi most egyszerre szükségessé teszi azt?!

A Bimbó-utczából megindult a mozgalom e törvény végrehajtása iránt, a protestánsok felkarolták azt annyira, hogy 128 kormánypárti, 58 függetlenségi párti és 2 néppárti képviselő kapott választóitól felszólítást, hogy sürgesse e törvényczikk végrehajtását.

A Kossuth vezetése alatt álló függetlenségi párt — bár némi fentartással, t. i. olyan kikötéssel, hogy a felekezetek autonómiája érvényben hagyassék — állást is foglalt e követelés mellett.

De vajjon tudják-e: hova és mire fog vezetni a bimbó-utczai mozgalom?

Hogy az egyházak fentartása mennyibe kerülhet évenként? — arról nincs ember, a ki e pillanatban felvilágosítást nyújthatna. Az iskolákról annyi tájékozást adhatunk, hogy legalább 16,000 népiskola van a felekezetek kezén, ehhez járulnak a polgári, közép- és felső iskolák. Ugyan honnét venné a magyar állam azt a sok sok milliót, a mely ezen egyházi és iskolai kiadások fedezésére kellene?!

A Magyar Szó tiltakozik az ellen, hogy ők csak gondolnának is az egyházi javak saecularizációjára; — de ha nem gondolnak rá, mindenesetre gondolniok kell arra, hogy az égből nem potyognak a milliók s az egyházakat és iskolákat a levegőből nem lehet fentartani.

A mit a függetlenségi párt ma benyújtott határozati javaslatában kikötött, hogy t. i. a végrehajtás a felekezetek autonómiájának teljes érvényben hagyásával történjék, — az csak amolyan fából vaskarika. Ugyan kérem, ha államosítják az iskolákat, ha az állam fizeti a lelkészeket, ha az állam tartja fenn az egyházakat, eo ipso megszűnik az egyházi adózás — ugyan mi marad még fenn az autonómia számára?

A Kossuth-féle függetlenségi párt a multban nagyon sokat ártott magának avval, hogy támogatta a kormányt az egyházpolitikai reformok megalkotásában. A több mint 100 tagból álló párt ketté szakadt az egyházpolitika miatt s mai napig sem lehetett egybeforrasztani, mandátumainak jelentékeny részét elvesztette, melyeket máig sem tudott visszahódítani.

Nem volt elég a keserves tanulság? Megint egyházpolitikát akar s ő maga indítja azt meg?

Mai szónoka, Veres József, orosházi ág. vall. lelkész, a ki a párt javaslatát benyújtotta, azzal kezdte, hogy Róma igazítja a felekezeteket. Hát megint előről kezdik a szörnyű békebontást?! Ez a czélja és szándéka a függetlenségi pártnak?!

Wlassics miniszter kereken és minden elismerésemelől nyíltsággal kijelentette, hogy az 1848. XX. t. cz. nem hajtható végre az egyházi javak szekularizációja nélkül. Ezt pedig sem a 48-iki törvénykezés, sem Kossuth Lajos nem akarta. Nem akarja a mostani kormány sem s nem akarhatja józanul senki sem, akinek fogalma van a jog s érzeke az egyházak és hitvallásos iskolák nemes hivatása iránt, és nem akarhatja senki sem, aki nem akarja ismét — talán egy félszázadra — feldulni az országban a felekezeti és társadalmi békét.

Csak a Kossuth-párt lenne olyan vak, hogy nem látja be, hová vezet a bimbó-utczai mozgalom?!

Am legyen! Rejtett czélját, sem a szekularizációt, sem a felekezeti béke feldulását nem fogja elérni, mert nem engedik meg a nemzet jobbjai — de elfogja érni azt, hogy ezek láttára ott hagyják majd ezt a pártot mindazok, akik nem hajlandók egyházuk jogait, javait, iskoláit és intézményeit feláldozni s akik előtt kedves a haza és társadalmnak féltett békéje.

Dr. Vucskics Gyula.

### A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

#### A gólyafészek.

Irtá: Londesz Elek.

I.

Nevezetes ember volt a faluban Kóka Péter. Kiváltképpen arról volt nevezetes, hogy mióta az Isten megteremtette, soha még a kis ujját sem mozdította meg azért, hogy valamit dolgozzék. Nem ismerte a munkát, de nem is akarta ismeri, mert nem szokott hozzá. Jómódu ember egyetlen gyermeke volt, s már korán hozzászokott s tétlenséghez. Apja tejben-vajban fürösztötte s eleinte még azt sem akarta megengedni, hogy iskolába járjon.

— Az én fiainak, — mondotta nem kell a tintanyalás, megél ő anélkül is urasan, hagyok én rá olyan vagyont, amilyen még a viczispánnak sincs!

A tanító meg a biró csak nagynehezen tudták megmagyarázni neki, hogy iskola nélkül nem lesz ember a fiából, habár Dárius kincsét hagyja is rá örökségül. Engedett végre nagy unalmel-ámmal, s a fu bekerült az iskolába. De

bizony nem volt köszönet benne! A fiucska csak játszani járt az iskolába, a tanulástól szó sem volt. Nem nevelték úgy, hogy a többi gyermek módjára szorgalmasan hozzáálljon a munkához s igyekezzék kincseket gyűjteni a jövőre, olyan kincseket, amelyek a békét gazdagítják s többet érnek minden földi drágaságnál. Ha az iskolából hazakerült, apja nyomban odaültette a meleg boglya-kemence patkájára és nagy darab vajjas kenyeret nyomva a kezébe, egyre biztatgatta:

— Most már ne törd ám a fejedet, fiucska! Nem lesz belőled tintanyaló prókátor úgy sem; megélsz te tudomány nélkül is!

A fiucska az ilyen biztatásra nem is vette azután a kezébe a könyvet s nem lett soha semmi a lecke megtanulásából. Hiába piron-gatta a tanító bácsi, hiába panaszkodott e miatt az öreg Kókának, akár csak borsót hányt volna a falra!

— Nem is vezet ez jóra, Kóka uram — mondogatta a tanító.

— Ha nem vezet, nem vezet! — vágott vissza az öreg. Mondottam már, hogy az én fiamból nem lesz tintanyaló.

Végre is elmaradt az iskolából Péterke.

De nem azért maradt ám el, hogy más gazda fiának módjára odahaza segítsen a gazdálkodásban s megtanulja a szántás-vetést, a föld munkálásának mesterségét. Ő bizony ezután sem dolgozott soha, még egy tűt sem tett egyik helyről a másikra, nemhogy az ekeszarvát megfogta volna! Sohasem hallott senkitől jó tanácsot, sohasem magyarázta meg neki senki, hogy dolgozni, munkálkodni minden embernek kell, mert a munka elteti az embert, a munka nemesíti s deríti fel a lelket s adja meg az élet sava-borsát.

Teltek, multak az esztendők s Péterkéből Péter lett. Az öreg Kóka János is addig-addig vőnült, amíg egyszer megnyílt előtte a sir szája. A nagy vagyon, a szép gazdaság Péterre maradt, aki igyekezett is élni a jó szerencsével. — Eddig nem dolgozott, most még inkább kerülte a munkát s még talán az is nehezére esett, hogy lélegzetet kell vennie. Ott ült egész nap a vadszőlővel beültatott tornácban s pipára gyujtva, gond nélkül eresztette szabad-jára a rohanó időt; nem törődött ő sem a tegnappal sem a holnappal. Mi volt és mi lesz — őt nem aggasztotta. A mának élt teljes-séggel s a gazdaságot egészen a cselédjeire bízta,

# BOROS I.

## órás és ékszerész

ajánlja dús választéku raktárát a n. é. közönség szives figyelmébe, a hol is mindennemű arany és ezüst ékszerek, különféle zseborák és a legváltozatosabb kivitelű inga-órák a legjutányosabb árak mellett szolgáltatnak ki. Ugyancsak minden e szakba vágó javítások a legolcsóbb árak ellenében eszközöltetnek. A tisztelt vevőközönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel

BOROS I. órás és ékszerész.

### Küldöttség a miniszterelnöknél.

A zentai hid ügyében tegnap öt tagu deputáció tisztelt a miniszterelnöknél. *Latinovics* Pál főispán a küldöttség szónoka kiemelte, hogy a hid mielőbbi gyors felépítése nem helyiérdekű kérdés, hanem ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági, hadászati és nemzeti-ségi szempontból állami érdekű és evégből állami támogatást joggal igényelhetnek.

*Szell* válaszában kiemelte, hogy a hid felépítése igenis állami érdek és a kérdést az ország pénzügyi helyzetével összeegyeztetve fogja elintézni.

A deputáció 3 tagu tagja holnap Bécsbe a hadügyminiszterhez utazik.

### Stadler érsek tiltakozása.

*Stadler* szerajevói érsekről csak jót hallotunk eddig mind azoktól, kik hosszú időn át érintkeztek vele.

Buzgó, sőt kiváló papnak ismerték, aki exponált helyzetében, mint szerajevói érsek bámulatos kitartással dolgozott az egyház igazáért.

Most hírt hozták a lapok egy tiltakozásnak, melyet *Stadler* érsek a horvátok nevében a pápa rendelkezése ellen írt s melyben durván sérti a magyarokat is.

Mély megdöbbenés és szégyen érzet fog elbennünket ezen fellépés láttára.

Bosznában még a leigázott mohamedán-ság is testvérnek szólítja a magyar bakát és rokonszenvének számtalan jelét mutatja iránta, a háboru idejéből pedig, szinte legendásította a magyarok vitéz tetteit.

Egy műveletlen nemzet tesz így, akit leverték. Es *Stadler* érsek a szeretet vallásának főpapja gyűlöletet szór a magyarok ellen és engedelmiséggel fenyegetődik a pápával szemben.

Idővisz a rossz társaság, a cimboráskodás *Strossmayerrel*, mikor a politika többé lesz, mint az esküdött hűség, sőt maga a hit.

Fáj annyira süllyedve látni egy valaha kiváló férfit és főpap t, de magyar gyűlölet és a pápa megfenyegetése provokálja, hogy egyházi és világi térről egyaránt megkapja a zuhanyt tüzvészbe borult lelke.

Hit és haza hűség dolgában nincs és nem is lehet kímélet vagy elnézés.

### Peticziók a Kurián.

Három napon folyt a Kurián a tárgyalás a gödöllői valamint a deési mandátum sorsa felett. Tegnap mindkettőt befejezték, de ítéletet csak az első felett hoztak. E szerint a Kuria a *Wolfner* Tivadar gödöllői mandátuma ellen beadott peticiót elutasította s kötelezte a kérvényezőket úgy a saját jogi képviselőjük, mint a védő részére 2000—2000 korona ügyvédi költséget fizetni. — A deési választás tekintetében, melyen tudvalevőleg páro *Dániel* Tibor lett a képviselő, a Kuria kedden délelőtt fél tíz órakor hirdeti ki határozatát.

## ORSZAGGYÜLES.

### A képviselőház ülése.

Budapest, április 10.

A képviselőházban ma a kultuszárca tárgyalásánál *Veres* József a függetlenségi párt-szónoka szóba hozta az 1848. XX. t. cz. végrehajtását. S ennél a pontnál kiszalajtotta a száján azt a meggondolatlan nyilatkozatot, hogy *Rómából felekezeli igazatást szítanak*.

Ez a kijelentése nagy felháborodást keltett a néppárton, mely követelte *Apponyi* elnöktől, hogy ne engedjen ilyen kijelentéseket tenni a magyar képviselőházban, mely nem felel meg a valóságnak.

A függetlenségi párt maga is érezte, hogy *Veres* túllépte a célokat és nyugodtan viselkedett — egyes ismert heves természetű párttagoktól eltekintve, a néppárt felháborodásával szemben.

Utóbb *Veres* is kimagyarázta, hogy ő csak arra értette megjegyzését, hogy a pápa *eretnekeknek* nevezte a protestánsokat. De ezt a kijelentését már derűtlenséggel fogadta a Ház.

Az ülés alatt *Wlassics* miniszter érdekes kijelentést tett az 1848. XX. t. cz.-ről, mely a *secularizáció nélkül nem hajtható végre*, már pedig a secularizáció sohasem volt a 48-iki törvényalkotók intencziója.

Gróf *Apponyi* Albert előök megnyitja az ülést.

Az ülés megnyitása és irományok előterjesztése után a Ház harmadszori olvasásban is elfogadja a konverzióról szóló törvényjavaslatot.

Következik a kultuszárca költségvetésének tárgyalása.

*Kammerer* Ernő előadó bevezető szavai után szólásra állott föl.

### Wlassics miniszter beszéde.

*Wlassics* Gyula: Minden kulturális reformnál az egyetemes emberi haladás és nemzeti érdekek összhangban kell állania egymással. (Helyeslés.) Ő is minden reformnál első sorban azt fogja tekinteni, hogy megfelel-e az nemzeti érdekeinknek. Őt a tapasztalás arra tanította, hogy a teljesen kifejlesztett államok is csak lépésben haladnak a kultúra terén.

A középiskolák reformjainak kérdése pl. már évek óta fekszik szőnyegen minden államban. Tömör vonásokban óhajta erről a Házat felvilágosítani. A középiskola reformjának két iránya van, de mind kettőnek kiindulási pontja az, hogy egységesen neveljen. Osmerteti a reformot. Két irány van. Egyik az egységes nevelést helyesli, a másik: az alsóbb osztályokban legyen egység s csak a felsőbb osztályokban legyenek elágazások. Ennek azonban van egy főháttránya, nem lehet a tananyagot teljesen beosztani.

Hosszasan bírálja a két irány jó és rossz oldalait s összefoglalva az egészet azt mondja, hogy e kérdés kultur politikai szociális kérdéssé alakul át. Utal Németország hasonló irányára s osmerteti az ottani tanügyi viszonyokat. Hogy tovább mehesünk mi a tanügy terén, tudnunk kell, hogy állunk mi azokkal szemben. Nálunk a két középiskola már közel van hozzá egymáshoz, az új tantervvel még közelebb hozzuk a reáliskolát a gymnáziumhoz. Nálunk nem lehet a rendszert követni, mint Poroszországban, nálunk erre kell fektetni a főszűrt. Egy nagy baj jelentkezik nálunk a középiskolában, ez a *talzsufaltság*. Ezen segíteni kell. Németországban 24% nem tér vissza a gymnáziumba a 4-ik osztály után. Ez nálunk nincs így. O legjobban szeretnénk, ha az ipar és kereskedelmi pályákat minél többen keressék fel. (Helyeslés.)

A társadalmi felfogásnak kell megváltozni, különösen a munka demokratikus tiszteletében s oda hatni, hogy az ifunak ne pirongatásképe mondják, hogy ha nem tanuls iparosnak adunk. (Zajos helyeslés.) Sokkal helyesebbnek tartanánk, ha ipari és kereskedői pályákon fejlődőnének, mint féltudású emberek tengődjenek kis állásokban. (Helyeslés.)

A magyar társadalomnak talpra kell állani s e társadalmi hibát megszüntetni. Az is-

hadd dolgozzanak azok, hadd érdemeljék meg a járandóságukat. Arra ám nem gondolt a jó Kóka Péter, hogy a gazda szeme táplálja a gazdaságot. Nem csoda tehát, ha apjáról maradt szép vagyona napról-napra fogyott s időről-időre hol egy legelőt, hol egy szőlőskertet, hol meg egy erdőrészt kellett eladnia, ha pénzre volt szüksége.

— Marad még elég! szokta mondani s nem törődött a jövővel.

A háza tetején régi idő óta volt egy gólyafészek. Az öreg gólyát a kicsinyeivel együtt nagy becsbe tartotta a háza népe. Kóka Péternek az is volt a legnagyobb mulatsága, ha az udvaron levő magtár padlásából leshette, vigyázhatta: mi történt a gólyafészekben. Volt is miben gyönyörködnie, maga is tanulhatott volna az öreg gólyától, mely egész nap munkálkodott. Már kora reggel a mezőre szállt a hosszú szárnyu madár, hogy élelmet szerezzen kicsinyeinek. Majd a fészek tatarozásához fogott és serény munkálkodással ügyesen megjavította, ami kárt a szél a gólya-tanyában tett.

### II.

Egy szép napon arra ébredt Kóka Péter, hogy megütötték a dobot a háza udvarán. A nagy vagon, melyre nem ügyelt a gazda szeme, idő multával elfogyott s Kóka Péternek nem marad egybe egy nagy koloncznál, mely

ott lógott a nyakán s buzta mindig lejjebb — a szegénységbe, a nyomorúságba. Az adósság volt a kolonc, mely végre olyan súlyossá lett, hogy már mozogni sem tudott miatta Kóka Péter. Így történt, hogy végre mindene dobra került s még az ősi házat is eladták a feje felett.

A házat a serény *Vedres* János vette meg s ez fajt legjobban Kóka Péternek. Ez a *Vedres* János szegény favágó fia volt, a kívül ő még szóba sem állott soha. Most azután a koldussorsból fölcsep-redezt ember ült bele az ő öreg házába, ez az ember fog pipázgatni ezután a vadszőlővel befutott tornácban ez az ember fogja lesni ezután a gólyafészek titkait a magtár padlásáról! Kóka Péter sirva fakadt, amikor mindezt megjártatta az eszében! De mégsem veteit magára, mégsem jutott eszébe, hogy romlásának egyseggyedül ő maga az oka; valamint hogy a serény *Vedres* János is magamagának köszönheti a boldogulását. Bezzeg *Vedres* János nem pipázgatott egész álló nap a tornácban, hanem már hajnalhasadáskor munkához látott és dolgozott alkonyatig fáradhatatlanul.

### III.

Kóka Péter keserű lélekkel lépte át ősi háza küszöbét, hogy soha ne térjen többé vissza a vadszőlővel befutott tornácra. Még a tájték-pipáját sem vihette magával, azt is elcizálták

ták az ezüstkupakja miatt. Lehajolt fölvel, sirástól veres szemmel bandukolt végig az utcán, melyet mindeki a Kóka Péter utcájának nevezett. Nem tudta, hogy mi tévő legyen? Hova menjen? Ki ad neki szállást, betevő falatot, hogy meg ne vegye az Isten hidege, hogy éhen ne pusztuljon? Késő éjszakáig bolyongott azután az erdő alatt s talán ott töltötte volna az éjszakát is, ha véletlenül utjába nem akad egy régi, hűséges cselédje, aki azután elvitte őt a maga kis tanyájára s adott neki szállást, ételt italt. Nagyon ráfért a nyugalom, mert a keserűség egészen megtörte a testét lelkét. Másnap talpra sem tudott állni, hirtelen támadt gond egyszerre meglepte a lelkét és súlyos beteg lett miatta. Hónapokig nyomta az ágyát s talán el is pakolt volna, ha a hűséges cseléd olyan odaadóan nem ápolja. Mikor azután visszanyerte egészségét, a hűséges cseléd titkolózás ellenére is a fülébe jutott egy napon, hogy az ő szép, ősi házat leromboltotta *Vedres* János. Még szebbet akart építtetni a helyébe.

Ez a hír nagy sebet vágott Kóka Péter szívében. Eszébe jutott az öreg gólya, mely olyan hosszú ideig békés otthont talált az ősi háza tetején. Mi lett most a szegény madárral, ha a házat lerombolták? Minden baját elfeledtette Kóka Péterrel ez a szánakozás. Hiába csütygáltak, hiába marasztalták, kirohant a házból s futott egyenesen az ő régi u czájába, hogy meg-

kola nem dolgozhatik sikerrel, ha a társadalom nem támogatja. Miniszterársai mindent elkövetnek arra, hogy szakiskoláikat emeljék és ő ebben támogatja miniszterársait. Amde van egy helytelen vélemény a társadalomban, mit szívtén ki kell irtani s ez az, hogy nem a gyerek rossz, hanem az iskola. Attérve az egyes szakiskolákra, a kereskedelmi iskolák mai állapotát, fejlődését teljesen jónak és elismerésre méltónak tartja és ő mindent elkövet arra nézve, hogy ez iskolákat megkedveltesse a nagyközönséggel és ifjúsággal. (Helyeslés.) Több vidéki városban különféle szakiskolákat fog felállítani, mint iparos-tanoncz, rajztanítói stb. különösen szem előtt tartva az ország közgazdasági fejlődését és ipari kultúrájának emelését. Mert mindeki tudja, hogy ezekre hazánkban igen nagy szükség van. (Ugy van! Ugy van!) A társadalom és művészet, illetve iparművészet közt is kapcsolatot akar létesíteni, mert erre szinte nagy szükségünk van. (Helyeslés.) A népoktatásról szólva utal a trónbeszéddre, mely a népnevelést fontos tényezőnek tartja.

Ülőhelyében tartja a felekezetek jogait, de azt hiszi, hogy ahol a magyar állam érdeke úgy kívánja, ott kötelessége az iskolákat államosítani. (Ugy van.) Erdekesnek tartja azt, mikép országok meg nemzetiség szerint a tanulókat, de most ezzel nem foglalkozik.

**Rakovszky:** Azt mondja meg, hogy felekezet szerint hogy osztják meg? (Zaj a jobboldalon.)

**Wlassics:** Ez a baj t. képviselő urak, hogy felekezeti szempontokból fogják fel a dolgot. Pedig hát addig nem lesznek helyes állapotok hazánkban, amíg már ily zsenge korában is a felekezeti szempontból fogják fel a dolgot.

O első sorban magyar és azt teszi, amit a nemzet érdeke megkíván. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps a jobb és szélsőbaloldalon.) A mai korszak a közgazdaság jegyében született.

O hiszi és bizik benne, hogy a magyar nemzet a kultura harcaiból diadalmasan fog kikerülni. A néppárt megtámadta az *ifjúsági egyesületekre* vonatkozó rendeletét. Csak nem teheti ezeket felekezetiékké? (Zajos ellenmondások a néppárton, helyeslés és taps a jobb- és szélsőbaloldalon.) A fő az, hogy magyar legyen! Nem is sejtette, hogy azt a rendeletet vallásos szempontból meg lehetesen támadni. Megígéri, hogy nemsokára benyújtja a *jogi oktatás reformjáról* és a *tanítói nyugdíjról* szóló javaslatot. Bizik abban, hogy a nemzet életerejét a kulturális czélok szolgálatába is bocsátja s kéri a költségvetés elfogadását. (Hosszasan tartó zajos helyeslés és taps).

tudja a szomszédoktól: mi lett a szegény gólyával?

Mikor odaért, ahol még nemrégiben kanyargós füst szállt a levegőbe ősi házának keményéből, halálsápadtan, kővé meredve állt meg, mintha a földhöz szegezték volna a lábát. Az ősi házból még egy téglá sem maradt; dolgozók munkások már javában foglalatoskodtak az új tanya építésén.

— Hol a gólyafészek? — suttogta Kóka Péter könyvelőből szemmel.

Megszólt mellette valaki.

— Nagy jó uram, ugyan ne aggassa az a gólya! Van annak magához való esze. Már épít magának új fészket a régi helyett. Ott, ni, a kántor ur házában kelepel.

Kóka Péter felkapta a fejét s amikor megpillantotta a távolban a fészket építésén serénykedő vén gólyát, egyszerre mélyszégyen lepte meg a lelkét. Ebben a pillanatban észbe jutott átkos élete, dologtalansága. A nagy szögyen hirtelen új ösztönt ébresztett fel benne. Odarohant a Vedres János telkén sürgő-forgó munkásokhoz:

— Adjatok munkát! Dolgozni akarok! — kiáltotta dörgő hangon.

A másik pillanatban felkapott egy ásót s ásta a földet, hogy az szadtság csak úgy csurogjon lefelé a munkásokra.

## Az 1848. XX. t. cz.

**Veres József** a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt nevében kéri az 1848. évi XX. törvényozók végrehajtását. E nélkül az 1848. törvények nem teljesek. Az 1848-as törvényeket úgy alkották meg, hogy számítottak az egész nemzet erejére. Azóta nagyot változtak a viszonyok, ma más felfogás uralkodik. *Rómából is felekezeti türelmellenséget szíltanak.*

### Egy kis vihar.

A néppárton óriási zaj tör ki. **Zboray, Ernst, Csernoch** felállanak, a padokat verik ökökkel s harsányan kiáltják a szónok felé:

— Onök csinálják a felekezeti türelmellenséget! Ez nem eljárás!

**Rakovszky** hadonázik s folyton kiált: Bizonyítsa bel!

Elnök csenget. A zaj nagyobb lesz. A néppárt tagjai felugranak helyeikről: Nem hallgatjuk meg a szónokot! Ne beszéljen ilyeneket! Mi is vagyunk olyan hazafiak, mint ők! A szélsőbali képviselők követelik az elnöktől, hogy csináljon rendet.

**Papp Géza:** Ez a szólásszabadság joga?

Elnök csenget. A néppárt jobban zajong.

**Kiáltások** a néppárton: Nem hallgatjuk meg! Elégtételt kérünk!

**Zboray** a padot verve hadonász: Gyalátsat! Ilyet nem tűrünk!

Elnök: Zboray képviselő urat rendreutasítom!

(A zaj a néppárton egyre tart, közbekiáltások: hogy védik az ilyen izgatásokat, mintha protestáns ülne az előki székben!)

Elnök: Erélyesen kikéi a zajongók ellen. Ha ellenvetésök van, tessék azt a vita során megtenni. De azt nem engedi meg, hogy a parlamenti tárgyalást megakasszák.

(Helyeslés jobbról és a szélsőbalon. A néppárt lassanként elcsendesedik, csak egyes közbeszólások hallatszanak még: Ezt nem fogjuk megütni.)

**Veres József:** Ha a kormány nem találja czélszerűnek ezt a módot, keressen más módot rá. Ha az egyenjogúság és a terhek egyenlő viselése biztosítva lesz a felekezetek közt, akkor a czél el lesz érve. A viszonyosság megoldását, nagyon jól tudja, hogy maga a katolikus autonomia is sü geti. A párt megbizásából határozati javaslatot nyújt be az 1848. XX. t. cz. végrehajtása iránt.

**Szentiványi** Arpád bizalommal elfogadja a javaslatot. *Nem helyesli*, hogy az 1848. XX. t. cz. végrehajtása iránt a mozgalmat megindították. Ezekkel ez előtt az ág. ev. egyház egy küldöttsége kérte a kormánytól a lelkészek kongruájának felemelését. Most a protestáns felekezetek lelkészeinek a helyzete nyomorult. Arra kéri a kormányt, hogy egyszersmindenkorra adjon egy bizonyos összeget erre a czélra. A Veres József határozati javaslatát nem fogadja el pártállásánál fogva. (Helyeslés).

### A miniszter nyilatkozata.

**Wlassics** Gyula: Nehogy azt higgyék, hogy a kormánynak nincs álláspontja, hát nyilatkozik. Az 1848. XX. t. cz. szöszierinti végrehajtása lehetetlen. Ezt elismeri Kossuth Ferenc is. Annak a teljes végrehajtása *szekularizációra vezetne. Ezt pedig 48-ban senki sem akarta.* Nem akarta ezt maga Kossuth Lajos sem. O, a miniszter, úgy fogja fel a törvényt, mint a hogy az állam eddig is felfogta. A rendezést külön törvényekkel óhajtja, mint a hogy ezt a tanítók fizetésének és lelkészek fizetésének kiegyenlítésével teite. Amióta ő miniszter, körülbelül tizenöt millió ez a segély. Az állam minden időben gondozta s gondozza a bevett vallásokat. Az egyházi adó türelenségét a kormány érzi s azon segíteni fog. Felekezeti szempont helyett ideális szempont vezeti a kormányt. Adja az Isten, hogy olyan helyzetbe jussunk, hogy minden igényt kielégithessünk.

### Kultura keresztény erkölcsi alapon.

**Zichy** Jenő gróf: Valamely nemzet kultúrája alati a belső tartalomnak megfelelő formát érti, mely támogatásban bírja az értéket,

szóval önbecséssel ér. Utal Franciaország kultúrájára, mely erkölcs nélküli sok tekintetben. Ez pedig a tudás visszafejlesztése. Ezt ő nem helyesli, s nem kívánja, hogy hazánkba beszivárojon. Hosszasan fejtegetve a művészet értékelését, arra a konklúzióra jut, hogy *mindennek alapja a keresztény erkölcs* kell legyen s ezen az alpon kell felépíteni kultúránkat, bármely módon alakuljanak a viszonyok hazánkban. (Helyeslés a néppárton). Azt mondják, hogy a művészeket rongja a közönség izlése s lenyűgözve tartják. Nem tesz ellene kifogást, csak azt kérdi, hogy saturálódott hát a közönség izlése? Mik voltak ezen áramlatok? Az erkölcsben vannak a fekélyek, azokat kell megtszítani. Az iskolákban a legalacsonyabbtól a legmagasabbig nem az a szellem uralkodik, mely az emberiséget évtizedeken át fenntartotta, nem a valláserkölc az uralkodó, a kátékat szánalmas mosolylyal lenézik.

Mindezeket látva, ne csudálkozzanak azon, hogy Magyarországon a korrupciót kiirtani nem lehet, hogy az ifjúság szívtől ki fog veszni a lelkesedés, hogy az eredményeket aranyakkal lehet beváltani. Iyen alapokon nem lehet egészséges kulturát felépíteni.

A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés és taps a néppárton.)

### öt percz szünet.

Szünet után

**Szivák** Imre a költségvetés szóban forgó tételét helyesnek tartja s elfogadja.

**Hortoványi** József ellenben a költségvetést nem fogadja el.

## Városi közgyűlés.

Alig tartott tovább két óránál tegnap Nagyvárad városi közgyűlése, s ez időnek is nagyobb részét az interpellációk foglalták el.

Különösen az új városháza építését támadták erősen, hogy az alapba felhasznál anyag rossz; a téglá vizes, égetetlen, kézzel is szétmorzsolható.

A polgármester a legszigorubb vizsgálatot ígérte.

Ebből is az látszik, hogy Nagyváradon nem lehet semmi nagyobb városi építkezést keresztülvinni, valami kalamitás nélkül.

A kitűzött ügyeket hamar letárgyalták; alig egy-kettőnél volt felszólalás.

Az ülés lefolyása a következő volt:

**Beöthy** László dr. főispán elnökölt; jelen voltak:

Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, dr. Hoványi Géza, dr. Károly Irén, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Nozák Rezső, dr. Pácz Sándor, Rácz Mihály, Schöpflin Agoston, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Czeglédy Jeremiás, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Kecskeméti Lipót, Sulyok István, Stern Herman, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Weisz Károly, Berger Dániel, Feldmann Izidor, Gábel Jakab, Szmekta György, Weisz Mór, Guttmann József, dr. Gyémánt Jenő, Harmathy Károly, Heringh Sándor, Hillinger Lipót, Köblös Ferencz, dr. Kutiák Agoston, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, Munk Jakab, Nyiri György, Papp György, Rendes Vilmos, Steiner M. Albert, Szählender Károly, Rimler Károly, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, dr. Baróthy Akos, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Szűcs Géza.

A közgyűlés megnyitása után **Eleméry** Ferencz aljegyző felolvasta a polgármester jelentését a közigazgatás március havi állapotáról. A statisztikai adatokat már közöltük.

### Tisza Kálmán emlékezete.

Megemlékezik a polgármester **Tisza** Kálmán elhunytáról s érdemeit méltatva, emléké-

nek megörökítését indítványozza a következőkben:

Mielőtt rendes havi jelentésemet előterjeszteném, szomorú kötelességet kell teljesítenem. Többszörösen is nehezedik városunkra ama nagy veszteség súlya, mely hazánkat Tisza Kálmánnak f. évi márczius hó 23-án bekövetkezett halálával érte. Mi nemcsak Magyarország újabb korszakának egyik legnagyobb államférfiát, a szabadelvűség tántorítatlan bajnokát és vezérét gyászoljuk az elhunytban, hanem siratjuk közelebről, mint városunk nagynevű szülöttjét, hosszú időn át volt országgyűlési képviselőjét, a város mindenkor jóakaróját, az önzetlen, gyémánt tiszta jellemű embert s a magyar fajszereket tipikus megtestesülését is.

Nem lehet feladatomban, hogy a megdicsőült érdemeit tüzetesen részletezzem e helyen, mert nagyok az ő érdemei, elismeri azokat a külföld, tisztelettel hajlík meg előtte zászlókat még politikai ellenfelei is, szent meggyőződésem, hogy az ő emléke Magyarország történelmében tündöklő csillagként fog fényleni beláthatatlan időnkig, mindaddig, a míg magyar lesz ezen a földön, — csupán a gyászeset hatása alatt tett és még teendő intézkedések felsorolására szorítkozom.

Tanácsunk, a mint a megrendítő gyászeset hírére vette, rendkívüli ülést tartott s ezen üléséből a nagy halott gyászbaborult családjához részvétlétvitát intézett, a ravatalra a város színeit viselő szalaggal ellátott koszorút helyeztetett, úgy Budapesten, mint a Geszten megtartott gyászszertartáson, illetve temetésen a várost küldöttségek által képviseltette.

Midőn az intézkedéseket tudomásul vétel végett bejelentem, kérem a Törvényhatósági bizottságot, hogy Tisza Kálmán elhunytja felett mélyen érzett fájdalomnak jelen közgyűlésünk jegyzőkönyvében is kifejezést adni s erről a nagy halott gyászbaborult családját értesíteni, továbbá:

határozatilag utasítani méltóztassék a város tanácsát, hogy Tisza Kálmán emlékének méltó módon leendő megörökítése céljából részletes javaslatot terjeszsen elő.

#### A premontrai rend jubileuma.

A polgármester jelentésében a premontrai rend visszaállításának 100 éves fordulójáról a következőkben emlékezik meg:

Van szerencsém bejelenteni, hogy a premontrai kanonokrend a f. évi április hó 6-án ünnepelte meg Magyarországon való visszaállításának százados évfordulóját. Tekintettel azon kiváló hazafias érdemekre, melyeket a nevezett szerzetes rend közoktatási ügyünk s közéletünk egyéb ágaiban tanusított és mindig hazafias szellemű tevékenységével számos derék polgárt nevelt e hazának, — a Jászóvárost megtartott ünnepségeken Nagyvárad városát Főispán ur ő Méltósága vezetése alatt Rádl Odón bizottsági tag és Komlóssy József tanácsnokból álló küldöttség képviselte.

Midőn ezt bejelentem, tisztelettel javasolom, hogy a nevezett szerzetes rendet a nevezetes évforduló alkalmából a Tökintetes Törvényhatósági Bizottság átiratilag üdvözölje.

#### Pável püspök üdvözlése.

Felemlíti a polgármester, hogy *Pável* Mihály v. b. t. t., nagyváradai gör. katolikus püspök aranyimás áldozásának ünnepe alkalmából személyesen fejezte ki üdvözlését a város nevében a jubiláns főpap előtt; méltatja érdemeit, kiemelve azon nagy adományát, amelyet Nagyvárad város vízvezetékének berendezésére tett. Indítványozza, hogy a törvényhatóság ez alkalomból üdvözölje a jótékony főpapot.

Bejeleníti még a polgármester az időközben érkezett adományokat s a hivatalok átadását az új állásba választott tisztviselőknél

A polgármester jelentését tudomásul vették s az abban foglalt indítványokat elfogadták.

#### Interpellációk.

*Balogh* Döme nyitotta meg az interpellációk sorát. Hiányosnak mondja a polgármester jelentését azért, mert csak az van benne megemlítve, hogy mily nagy összegeket adott ki a város, de nincsen megnevezve, hogy mire. Jövőben ezt is sorolják fel a jelentésben.

Dr. *Vucskics* Gyula a városház építéséről szól. Sérélmeknek találja, hogy az építésnél nem respektálják a vasárnapi és ünnepi munkaszünetről alkotott törvényt. Ünnepeken is dolgoznak. Az 1891-iki miniszteri rendelet ugyan csak a vasárnapra és Szent István napra szól, de az 1868-iki LIII. törvény 19-ik szakasza kimondja, hogy templomok közelében, különösen istentiszteletek alatt nem szabad dolgozni. Felhívja erre a polgármester figyelmét. Sérélmek az is, hogy az épület sarkát, hol legkeskenyebb az utca, irodának meghagyták, azontúl a járdát elfoglalják építési anyagokkal, kocsikkal s a szabad forgalmat gátolják.

A polgármester jelentésében megerlekezik az ország és város nagy halottjáról s emlékének megörökítésére indítványt tesz. Helyénvalónak találja. Nem szól ellene semmit. Azonban felemlíti, hogy szóba jött egy kis térnek *Pázmány* Péter nevével való elnevezése, a tanács azonban ezt elutasította. Talán már ez évben leleplezik a király által adományozott tíz szobrot, köztük a Pázmányét is. Ekkor volna helyén, hogy egy megfelelő teret vagy utcát a nevével nevezzenek el. Felhívja erre is a polgármester figyelmét.

*Szokoly* Tamás kifogásolja a városháza építését. Rongy, szétmáló, nedves téglát raknak az alapba és a falakba. Így aztán lehet olcsón vállalkozni. Az építők között kartell van. Ifj. Rimanóczy Kálmán vállalta az építést, de benne vannak a vállalatban Guttman és Rendes.

*Guttman* József: Nem igaz!

*Szokoly* Tamás indítványozza, hogy szaporítsák meg a városház építésére felügyelő bizottság tagjait s naponként legyen mindig valaki az építésnél.

Dr. *Várady* Zsigmond: Ez helyes.

*Szokoly* Tamás: Sürgős intézkedést kér.

*Steiner* M. Albert igazat ad *Szokolynak*. Az ör-utcai iskola építésénél is beépítik a rozsz, ócska anyagot. Mikor ő ezért szólott, azt felelték, nincsen semmi köze hozzá. Kér intézkedést.

*Gábel* Jakab azért interpellál, hogy a marhákat az orthodox iskola előtt hajják el. 900 gyermek állandóan veszélyben van. Városház-utcát jelöljék ki majhahajtó utnak. Sürgős intézkedést kér.

Dr. *Várady* Zsigmond tekintettel az elhangzott súlyos vádakra, a legszigorubb vizsgálatot követeli a városház építése ügyében. Hajlandó-e a polgármester a legsürgösebben megindítani a vizsgálatot a városházába beépített anyagokról; hajlandó-e állami közeggel felülvizsgáltatni az építést?

#### A polgármester válasza.

*Rimler* Károly azonnal válaszolt az interpellációkra. A havi jelentésbe mindig csak az volt felsorolva, hogy mely alpból adtak ki munkálatokra. — A vasárnapi és ünnepi munkaszünet ügyében igaza van dr. *Vucskics* Gyulának. A szükséges intézkedéseket megteszi. — A járda elfoglalása tárgyában a rendőrség intézkedett. Az irodát szükséges volt ott elhelyezni. — A tanács nem vonakodott, hogy egy teret Pázmányról nevezzenek el; beszélgetés volt róla, de a tanács nagyobb utcát, vagy teret akar a nagy történelmi alaknak szentelni. — A városház és ör-utcai iskola építése ügyében a legszigorubb vizsgálatot indítja. A bizottságban a törvényhatóság összes szakértő tagjai benne lesznek. — Az orth. izraelita iskolánál az állatvásár új elhelyezése teremtetten a mai állapotokat. A rendőrség kellő elővigyázatról gondoskodik.

Ezután az elmúlt közgyűlésen dr. *Allmann* Jakab törvényhatósági bizottsági tag által a

mezőtelegdi olajgyár szennyvíze tárgyában előterjesztett interpellációra válaszolt a polgármester. Ismertette az ügy eddigi fázisait. A kulturmérnöki hivataltól éppen ma érkezett meg az új terv az alispánhoz. A helyszíni tárgyalás mielőbbi megtartását sürgetni fogja.

*Lovas* Zsigmond tb. főmérnök kijelenti, hogy a városház építésénél a téglákat vízbe mártják, azért nedvesek. Az építés állandó felügyelet alatt van. A szakértőkből álló bizottság már nyolcszor tartott ülést. A munka jó. Az állam részéről Varró Domokos kir. főmérnök is tagja a felügyelő bizottságnak.

A polgármester összes válaszát tudomásul vették.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye közönsége a magyar képviselőházhoz intézett feliratát, a tényleges szolgáltaiban levő hádköteleseknek az aratás idejére való szabadságolása tárgyában, — pártolás végett meküldötte. — A tanács a felirat pártolását javasolta a törvényhatóságnak.

Elfogadták.

Komárom vármegye pártolás végett meküldötte a cigány-ügy rendezése tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratát.

Hasznos szellemű felirattal pártolja a közgyűlés.

A tanács bejelenti, hogy a törvényhatóság megbízásához képest a polgármester a Magyar Jelzálog Banktól folyószámlára 400,000 koronás kölcsönt eszközölt ki, 4% kamat mellett. Egyben kijelenti, hogy a kisajátítás miatt a letétele helyezett regüle kötvényeket előnyösen eladta.

*Balogh* Döme helyteleníti, hogy a kamatokat előre kell a kölcsön után fizetni. Szegénységek mondja, hogy 400,000 koronáért a város minden vagyonát le kell kötni. Hogy kapunk más kölcsönt, ha szükség lesz rá.

Dr. *Gyémánt* Jenő ellenkező felszólalásra volt elkészülve. A kölcsön igen kedvező feltételekkel lett megkötve. Örömmel veszi tudomásul a tanács előterjesztését.

Tudomásul vették.

A nagyváradai Kath. Legényegylet ingatlan vételi ügyet; — a Rát városrészben emelkedő iskola építése céljaira szükséges telek megvételét; — *Teleky* József és nejétől köztérhez csatolt telek vételét; — öz. Gaál Demeterától köztérhez csatolt telek vételét a jövő havi közgyűlésre tűzték ki.

A gazdasági munkás betegsegélyző pénztár szabályrendelet-tervezetét kiadták véleményezés végett a jogügyi szakbizottságnak.

A »Fekete Sas« szálloda épületben levő s *Kalenda* János által birt. bolthelyiség bérelte tárgyában hosszas vita és szavazás után elfogadták a tanács javaslatát.

Az ör-utcai iskola építésére kötött szerződést jóváhagyták.

Az esküdtek alaprajstromának összeállításához *Száhlender* Károlyt és *Nyíry* Györgyöt küldték ki.

Az előfordult fegyelmi ügyekről szóló bejelentést tudomásul vették s ezzel a közgyűlés véget ért.

## UJDONSÁGOK.

### Április 11.

Kiürthetetlen a nemzet szívéből a nagy idők emléke, nemzeti ujja születésünk pillanata.

Bámulatos honfi erények, a vér és vagyon csodás föláldozása a közjóért, legendás vitézi tettek vissza vissza dobognak a nemzet szívében. Aztán a gyász, a halál csöndje.

Hanem elmúlt idők eseménye már ez mind és éppen ez mutatja a félre értés teljes elmulását, hogy most már nyíltan beszélhet ez időről bárki s emlékünnepeinket nem ériik többé félre legmagasabb helyen sem.

Az »Arany lakodalm« meséje nem mese, a kibékülés király és nemzet között teljes.

Törvényhozásunk éppen, a kibékülésre tekintettel nem harszi dicsőségünk napjait, hanem a törvény rendes útján elért sikerünket emelte hivatalos ünneppé ápril 11-ikét.

A fény mely ezen ünnepéről szét sugárzik árnyat nem vet, de megvilágítja egy jószágos király s egy hü nemzet képét egymás mellett.

A nemzet ez ünneppel is megmutatja, hogy tud kegyeletos lenni a multhoz és loyális a mult emléke mellett is.

#### A székesegyházban.

A 48 iki törvények szentesítésének évfordulója alkalmával a székesegyházban hálaadó istentisztelet tartatik, melyen a helybeli hatóságok fejei is megjelennek. Az ünnepi misét Radnai Farkas püspök fogja mondani segédlettel.

#### A kereskedelmi iskolában.

A Nagyváradi Felső Kereskedelmi Iskola f. évi április hó 11-dikén az 1848-diki törvények szentesítésének évfordulója alkalmából délelőtt 9 órakor az intézet vizsgáló termében iskolai ünnepélyt rendez.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Szózat. Eneki a tanuló ifjuság.
2. Rendületlenül. Irta Arany János. Szavalja Fleischer István középső osztálybeli tanuló.
3. Erdélyben. Irta Pelófi Sándor. Szavalja Guttmann Gyula alsó osztálybeli tanuló.
4. Széchenyi és kora. Előadja dr. Kováts S. János igazgató.
5. Honszeretet. Irta Vörösmarty Mihály. Szavalja Weisz József felső osztálybeli tanuló.
6. Himnus. Irta Vörösmarty Mihály. Szavalja Véczy István alsó osztálybeli tanuló.
7. Kölcsey Hymnusa. Eneki a tanuló ifjuság.

#### HAJHONNATÓ.

Régészeti és történelmi egylet. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 10 kr.

Április 13. A közvilágítási bizottság ülése d. e. 10 órakor a városházán.

Apr 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

**Kérjtek azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.**

\* **Leo napja.** A katolikus egyház látható fejének: XIII. Leo pápa ő Szentségének név-ünnepét üljük ma, Leo pp. napján. Milliók és milliók buzgó fohásza száll e napon a Magasságbelihez Szentséges Atyánk drága életeért, kérve az egék Urát, hogy kiváló testi és szellemi erőben még hosszú évekig hasonlíthatlan bölcsességgel kormányozza és vezesse az anyaszentegyház hajóját. Különös tisztelet és hála kél sziveinkben ő Szentsége iránt most, midőn egy negyedszázados évfordulóját készülnek megünnepelni annak a történelmi eseménynek, midőn a Szentlélek kegyelme a szorongatott egyház élére állította. Száll az ima szájról-szájra:

Tartsd meg Isten Szent Atyánkat,  
Krisztusnak helytartóját . . .

\* **A bibornok elutazása.** Nagyváradi bibornok-püspöke, dr. Schlauch Lőrincz ő Eminenciája tegnap reggel 8 órakor a gyorsvonattal Budapestre utazott.

\* **A papnövendékek Leo-ünnepé.** A nagyváradi lat. szert. papnevelő-intézet növendékeinek Borr. sz. Károlyról nevezett társulata XIII. Leo 25 éves uralkodásának jubileuma alkalmából 1902. évi április 18-án, a papnevelőben Leo-ünnepet rendez. Kezdeté délután 5 órakor.

A kiválóan érdekes ünnepre a meghívókat már szétküldték; műsora a következő:

1. Pápai himnus. Eneki: a növ. papság énekkara.
2. Elnöki megnyitó. Tartja: Bencsik Pál IV. é. np.
3. XIII. Leo. Oda, irta: Bán Aladár, szavalja: Gyepes Imre III. é. np.
4. Salve Regina. Zenésítette: Beleznay Antal, előadja: az énekkar.
5. XIII. Leo pápasága. (Részlet a pályadíjat nyert dolgozatról). Irta és felolvassa: Molnár János, III. é. np.
6. A Kévlári búcsu. Melodráma; irta Heine Henrik. Zenéjét szerezte Krinninger Ferencz. Előadja: Puszkás János, I. é. np Zongorán kíséri Beleznay Antal, karnagy.
7. A Honfi imája. Zenéjét szerezte Beleznay Antal. Előadja: az énekkar.

\* **Mikor a házaló elmékedik.** Stern László becsületes öregnemű üzérnek Dattner Zsiga berettyó-újfalusi csavargó egy szűrt kiadott tegnap délelőtt előadásra. A szűr jó volt, az ár neveléses ólósó, lealkudott hát belőle Stern bácsi 5%-ot s kifizette a pénzt. Hanem aztán mégis megbánta a megmaradt 50%-ot is. Elmékedni kezdett, hogy milyen jó a szűr és milyen komisz a Dattner ruhája, nem is szólván nem létező lábbeliről — ez a szűr nem került ide igaz uton! Fel akarta hát jelenteni Dattner a rendőrségen s egy kis barátságos sétára hívta. A séta kedélyesen folyt addig, míg a rendőrséghez nem értek; ott azonban Dattner megneszezte a ravasz fordulatot s míg Stern bácsi megint elmékedett, hogyan csalja be Dattner még a detyiba is, a csavargó egyszerűen kerekelt oldott. Délután azonban a színház előtt elfogta megint Drén Gábor s mivel kiderült, hogy a szűr csakugyan lopott, az ipsét hüvösre tették.

\* **Kérelem.** Vettük a következő sorokat: A kereskedő ifjak köre szives meghívására szombaton folyó hó 12-én városunkba érkezik dr. Vássonvi Vilmos orsz. képviselő ur és ugyanakkor este szabad előadást tart a Fekete Sas nagytermében, melyet társasvacsera fog követni. Ohajtván, hogy a kereskedő ifjak köre ezen estélyen társulatunk is minél tekintélyesebb számban legyen képviselve, ezennel felkérem társulatunk t. tagjait, hogy az érkező vendég fogadásánál, a tartandó szabad előadásnál és a vendég tiszteletére rendezendő társas vacsoránál részt venni sziveskedjenek. Nagyváradi, 1902. április hó 11-én. Teljes tisztelettel Weintraub Mór, a kiskereskedők társulatának elnöke.

\* **A Katolikus Szabad Liceum** ápril 19-iki zárünnepélyének programjában dolgozik most a rendező bizottság. Még néhány apróbb részlet megállapítása van hátra s aztán a programot legközelebb egész terjedelmében közzéteszik. Mindenesetre olyan lesz a műsor, hogy a fényesen sikerült előadási sorozatnak méltó befejezése legyen. A zárünnepély a kath. főgimnázium dísztermében, este 6 órakor tartatik meg; a liceumi előadásokra kibocsátott meghívók ez alkalommal is érvényesek maradnak, sőt a megmaradt meghívókkal, míg a rendező bizottság. — Belépő jegyek előre válthatók a Tiszántul szerkesztőségében mindennap este 6 és 7 óra közt; ülőhely ára 1 korona, állóhely 60 fillér. A jegyeket, minden kellemetlen félreértés kikerülése végett a jelentkezés sorrendjében adják ki.

\* **Rekviem Kaempff kapitányér.** Ragyogó egyenruhával, fényes csákókkal telt m g tegnap a Szent László-templom az elhunyt Kaempff Róbert százados rekviemére. Ott voltak a gyászoló családtagokon kívül Dragollovits Albert altábornagy, Schlemüller Vilmos vezérőrnagy, báró Karg, báró Stipsicz és Lőrinczy ezredesek, a 37. gyalogezred tisztikarának képviselői, valamint a 37. gyalogezredhez beosztott összes önkéntesek. A gyászmisét dr. Vucskics Gyula plebános mondotta.

\* **Szerencsétlenség a Körözsbén.** A szegényember foglalkozása olyan, hogy sovány kereseteért az egészségét állandóan veszélyezteti, sőt sokszor életét is kockára teszi. Ilyen életveszedemben forognak azok a szegény fuvarosok, a kik a Körözsb medréből térdig érő vízben lapátolják bele a homokot a kocsiládába. Sokszor a kocsi a vizes homok nagy terhe alatt úgy meg reked, hogy órákig nem tudják a szegény párák kivontatni. Mikor pedig a Körözsb árja egy kissé megdagad, akkor igazán csak hajszálon függ az ember és lovainak élete, mert ha a vízi utat egy vonallal eltévesztji, örvénybe merül és mindeztől odavesz. Evente történik ilyen katasztrófa a sebes vízben, az idén tegnap a második történt. Kelemen Mihály porondi kisgazda kocsiját kapták el a habok az uszodával majdnem szemben. A kocsi felfordult s maga alá temette az egyik lovat, a másik elszabadult, de némi vergődés után elmerült. A kocsi ladás részével együtt a Garasos híd körül fogták ki. A már korosabb gazda a sebes árban s már-már elmerült, midőn legény fia látva apja veszedelmét ruhástól a víz által hányt vetett vergődő apja után vetette magát s megható önfeláldozással és fiai szeretettel iparkodott őt a halál karjaiból kimenteni. A parton szivszorongva nézte a nagy közönség és a rendőrök a fú kétségbeesett tusáját, de a fuldoklókon nem bírtak segíteni. Egész a végkimerülésig csaknem a Nagyhídig viaskodva a gyilkos hullámokkal, apjával hol a víz színén uszva, hol alábukva végre sikerült a derék fiúnak az apát sekélyebb vízbe, majd a szárazra vonszolni, a hol a félig holt embert élesztgetni, dörzsölni próbálták, majd a Porondon levő lakására szállították. Dr. Nemes Aran kerületi orvos buzgólkodásának sikerült a szegény embert életre hozni. A bátor életmentő fiut a nézők rokonszenves dicsőréttel halmozták el. A rendőrségnek kötelessége volna, hogy az áradás esetén meggátolja a szekeresek keresztül-kasul járását.

\* **Véres kardpárbaj** volt tegnap városunkban. Grazer tiszthelyettes vívott meg a vár egyik helyiségében Biró Lajossal, a Szabadság segédszerkesztőjével, súlyos feltételek mellett: végkimerülésig. A felek ötször csaptak össze. Második összecsapásra Biró Lajos hosszú vágást kapott a mellére, de ez még nem vezetett harc képtelenségre. Ötödik összecsapásra Grazer a fején súlyosan megsérült, úgy hogy a párbajt harc képtelenség miatt meg kellett szüntetni. Felek a párbaj után kibékültek. A párbajra kávéházi összeszólalkozás adott okot. Segédek voltak Grazer tiszthelyettes részéről Reiber és Gerber főhadnagyok, Biró Lajos részéről dr. Némethy Ferencz és dr. Láncoz József ügyvédjelöltek; orvosok dr. Fogarassy ezredorvos és dr. Meer Samu.

\* **Az orvosi tévedés áldozata.** Szamosujvár közelében agyonlőtte magát a minap Sztachó József huszárfőhadnagy. Tragikus soráról ezt írja a »Székelység« című lap:

Sztachót nemrég saját kérelmére Nagyváradról Szamosujvárra helyezték át. Kissé elbetegesedett s egészségesebbnek állta az erdélyi levegőt. Azó'a csak nagy ünnepsapokon ment haza Nagyváradra atyafiai látogatására. Most is várták a husvéti ünnepekre s a daliás katonai helyett szomorú távirat érkezett a rokonaihoz. Az ezred tudatta, hogy Sztachó József agyonlőtte magát. Pár hét előtt fönt járt Budapesten, hogy az orvosokkal meg-

vizsgálta magát. Egyedül ment és kérte az orvosokat, hogy legyenek őszintek. Erős lelkű katonával van dolguk, tegyék félre a kiméletet. Az orvosok erre azt mondták neki, hogy lépjen ki a katonaságból, nyugodt életet éljen, akkor talán még egy évig elbírj, mert tüdije veszedelmesen meg van támadva. Mintha semmi sem történt volna, folytatta vidám életmódját. Nagypénteken kiment egy jó barátjához Szent-Benedekre. Legényével elvitette revolverét is. Estefelé a szobában elővette a revolvert, szívéhez szorította. A golyó keresztülfurta az aranyzsinóros kuszaratillát. A lövés zajára beharagot a legénye és barátjának felesége. Sztachó a szoba közepén állott s kezét a sebre szorította.

— Mi történt? — kérdezték rámtillen.

— Semmi! Ez a bolond revolver.

Szívéhez szorított balkezét elborította a vér és összeesett. Orvosért küldtek. A haldokló főhadnagy barátját kereste:

— Mondani akarok neki valamit.

A kétségbeesett is kérdezte aztán, hogy mi a kívánsága, mert férje nincs itthon.

— Akkor semmit sem mondok! — felelt nyugodtan s félóra múlva már holtan feküdt.

A boncolás alkalmával kitudt, hogy ép, egészséges volt a tüdije. Nem volt a vérszegénységen kívül semmi baja s így valószínűleg az orvosok tévedésének lett áldozata. Nem hagyott levelet hátra, de bizonyosnak tartják, hogy a betegség elől menekült a halálba.

\* **Aruló érdemjel.** Furcsa kis raktárral állott be tegnap Kováts Miklós hentes és vjrslis segéd a nagypiaczteri zsibvásárosok sorába. Kapható volt nála egy látszó, néhány ezüstkánál és egy katonai érdemrend. Kováts addig kínálgatta mindezeket eladásra, míg arra vetődött egy rendőr s — ha nem is vásárlási szándékkal — szemügyre vette a kis raktárt. Persze rögtön feltűnt neki az érdemrend, gyanus lett előtte az egész eset s Kovátsot bekísérte áruraktárával együtt a rendőrségre. Ott nyomban kitudt, hogy a kérdéses tárgyakat a tevékeny fiatal ur Balázsovits nyug. százados lakásáról lopta el tegnap délelőtt. Ezek után nem maradt el a sablonos katasztrófa: lezárattott.

\* **Faczér pinczér mint tolvaj.** Mi is lenne más, ha egyébből nem élhet meg? E hó 8-án éjjel bemászott Papp Sándor faczér pinczér a Bihar megyei Kaszinó helyiségébe s az egyik szekrény feltörése után abból 20 korona 15 fillért elemelt. Nyilván borra valónak vélte. A rendőrség azonban nem osztotta ezt a véleményét, mert a mint kinyomozta, rögtön fölön csípte s az ügyészséghez kísérte. Ott már most öt fogják kiszolgálni, ha nem is egészen óhajainak megfelelőleg.

\* Találtattott egy özv. **Verebélyi** Sebestyén névre szóló takarékpénztári betétkönyv. Atvehető **Mendelényi** Béla rendőrfogalmazónál.

## Igazságszolgáltatás.

**A magyar szó.** Érdekes határozatot hozott tegnap a budapesti királyi tábla egyik tüntető tanácsa **Frenreisz** tanácselnök elnöklése alatt. Egy sajtópör megfelebbezett ítélete foglalkoztatta a tanácsot. Sok pöre volt az utolsó időkben **Scher-Alexandrovics** Miklósnak, a ki Oroszországból szakadt ide és politikai menekültnek mondván magát, tengette életét. Legutóbb egy fordító irodát nyitott s ennek jövedelméből tartotta fenn magát. Ez az orosz ember sajtópört indított dr. **Balogh** M. Imre ügyvéd ellen, aki akkor, a mikor még hírlapíró volt, kellemetlen dolgokat írt felőle. Am a sajtóbíróság Balogot felmentette s így került az ügy másodfoku elintézés végett a budapesti tábla elé. A bíróság előtt végig folyt már a bizonyítás, a mikor felállt **Scher-Alexandrovics** s belefogott panaszba előtérítésébe, mint a bíróságok előtt rendszeren tenni szokta — német nyelven,

— Magyarul nem tud? kérdezte **Frenreisz** elnök.

— Nem, szólt a panaszos.

— Pedig **anyanyelvén csak a vádlott védekezhetik** törvényeinek szerint. E kérdésben tehát határozni fogunk.

Err a bíróság visszavonta s miután teljes egy óra hosszat tanácskozott, azzal a határozattal lépett vissza, hogy a **német nyelven előterjesztett panaszt nem hallgatja meg.** Azonban elhalasztja a tárgyalást, hogy módjában legyen a magyarul nem tudó panaszosnak **ügyvédet vállalni** s ezzel képviseltetni magát a kitűzendő új tárgyaláson.

## IRODALOM.

**A Magyar Remekírók** kiváló díszmű mely valóságos kincsesháza a magyar muza termékeinek, most rendkívüli kedvező feltételek mellett szerezhető meg. Olvasóink részére megkönnyítettük az előfizetést azzal, hogy megrendeléseket elfogadunk s készséggel juttatunk rendeltetési helyére. Az 55 d. sz. kötet előfizetési ára 220 korona, amelyet havi 3 koronás részletben lehet fizetni. Az első öt kötetet azonnal megkapják az előfizetők. A nagybecsű munkát a legmegalapozottabban ajánljuk olvasóink figyelmébe. Bővebbet mai számunk hirdetése nyújt.

## SZÍNHÁZ

### HETI MŰSOR.

**Péntek:** Gésák.

**Szombat:** Cyrano de Bergerac.

**Vasárnap** (d. u.: Görög rabszolga. este: Arandás zsidó.)

**Kertészleány.** **Komáromy** Mariska folytatta vendégszereplését, a közönség folytatta az ünneplést. Minden egyes fellépése alkalmával több és több kedves vonást fedezhetni fel **Komáromy** Mariska szereplésében, különösen pedig kellemes, tiszta hangjának iskolázottságában. Nem is késett a közönség elismerésének zajos tapsokban kifejezést adni. A többi szerepekben Szathmáry, Pintér (a ki nek hangja a duettekben néből észrevehetően bizonytalan volt), Bérczi, Pogány Janka, Kulinji Mariska és Perényi ügyeskedtek. Igen jó volt az énekkar, melyet Somogyinak szerencsésen sikerült kiegészíteni.

**Cyrano de Bergerac.** Szombaton este Rostand remekműve **Cyrano** kerül újra színre, melyben olyan szép sikerrel mutatkozott volt be s hódította meg a közönséget **Tóth** Elek, a színtársulat új bouvivantja. A darab az ismert s jól bevált szereposztásban kerül színre egyébként.

### L. Komáromy Mariska búcsuja.

L. **Komáromy** Mariska ma fejezi be vendégszereplését a Szigligeti-színházban. Ezt a búcsufellépést nemcsak az illusztris és minden tiszteletünket és nagybecsülésünket megérdemlő művész egyénisége teszi érdekessé, hanem az is, hogy a **Gésák** Mimózája egyik legbájosabb, legértékesebb alakítása L. **Komáromy** Mariskának, akit bizonyára hálával és ott fokozott melegséggel fog ma este ünnepelni a közönség.

**Pry Pál.** Krasznay Andornak, a nagyon jeles és népszerű művésznek régi vágya teljesül hétfőn este. Eljátszhatja le jobb szerepét a pompás **Pry Pált**. H. Novák Irén, P. Szép Olga, Peterdy, Bogár s. b. játszatnak még a darabban.

**Primadonna-válság egy nadrág miatt.** Nemcsak Nagyvárad esett át egy kis parázs primadonna-válságra, hanem Debreczen is. Az ottani színháznak u. i. egyik ujon sz. r. z. d. t. e. tagja volt **Szirmay** Olga, a ki nek várva-várt első fellépése em aradt s egész szer-

ződése felbomlott — egy nadrág miatt. A primadonna u. i. már készült **Carmencita** szerepére, mikor a Pajtós diákokban nadrágos szerepet osztottak ki számára. A művész kijelentette, hogy nadrágos szerepben fel nem lép, az igazgató ragaszkodott a szar-poz. áshoz — **Szirmay** Olga pedig egyszerűen otthagya a társulatot. Szóval a primadonna-válság épp úgy oldódott meg, mint nálunk: válással.

## Szigligeti-Színház.

Folyószám 191.

Idénybérlet 179.

Ma pénteken, 1902. április 11-én

### A Gésák.

Operette.

#### SZEMELEYEK:

Reginald Fairfax	— — —	Pintér Imre
Bronville	— — —	Dési Alfréd
Gunningham	— — —	Erdélyi Miklós
Stanley	— — —	Sik Rezső
Vun-Chi, kínai	— — —	Bérczi Gyula
Imári márk	— — —	Krasznay Andor
Mimóza	— — —	L. Komáromy Mariska
Aranyvirág	— — —	Kulinji M.
Molly Seamare	— — —	Amon Margit

**HELYARAK:** Nagypány 7 fr. — észinti és első emeleti páholy 6 fr. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr., Tánulások 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 és fél órakor, vége 10 órakor

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig. d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szombaton, április 12-én

## CIRANO de BERGERAC

Romantikus dráma.

## MULATSAG

**A kath. kör vigalmi bizottsága** kedden, f. hó 15-én a kör könyvtári helyiségében rendes ülést tart. Tárgysorozat:

1. Jelentés a febr. 8-iki bálról.
2. A rendező-bizottság névsorának revideálása.
3. A majális idejének és módozatainak megállapítása.
4. Indítványok.

## ZENE ES MUVESZET.

**A zeneiskola hangversenye.** Vasárnap, e hó 13-án, délelőtt 11 órakor tartja a nagyvárad zeneiskola a második házi hangversenyét a zeneiskola nagytermében (Nagy-piacz-tér, közs. polgári fiúiskola, 1-ső emelet). Az érdekes hangversenynek következő a műsora:

1. Lebert »Abránd Schubert Ferenc dalimani fölött« — zongorán előadja: **Békési** Piroksa.
2. Wagner »Andante és Rondo« — hegedűn előadja: **László** József, zongorán kísérik: **Lukács** Anna és Gusztáv.
3. Szentirmay »Is, is, is« — czimbalmon előadja: **Weisz** Fanny.
4. Dorn »Abránd Werdi Troubadourjából« — zongorán előadja: **Boglucz** Irén.
5. »Azt mondják nem adnak«. Ábránd — hegedűn előadja: **Békési** Piroksa.
6. Pávai »Magyar Ábránd« — zongorán előadja: **Buhl** Cornél.
7. Rossini »Sevillai borbély« — czimbalmon előadja: **Nagy** Cornél.

8. Tschaikowsky „Chanson triste“ — gondolkán előadja: Steiner Ferencz, zongorán kíséri: Rafael Irma.

### Közönség köre.\*

#### Nyílt kérdés a polgármesterhez!

Tegnap délután több városatyja és a városház építésére felügyelő bizottság tagja megtekintette a városház építését, de a vállalkozó által az építés területéről durván kiutasították.

Azon tisztelendője kérdést intézem a polgármester urhoz, hogy az építő-bizottság tagjai jogosultak-e az építés megtekintésére, vagy csak formáságból van megalakítva az egész bizottság?

Egy bizottsági tag.

\* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

### REGÉNY-CSARNOK.

#### A vöröshajuak szövetsége.

Irtá: Conan Doyle. 10

Mikor én Holmest a hangversenyen így teljesen a zenébe elmélyedve láttam, ez ötött eszembe: jaj annak, akire mostan vadászik.

— Ugy-e haza szeretnél menni, Watson! kérdezte Holmes, mikor a hangverseny végén távoztunk.

— Bizony haza kéne mennem!

— Nekem is van dolgom, ami eltart pár óráig. A vöröshajuak dolga komoly.

— Komoly! hogy érted ezt?

— Nagy gaztett készül ott a Wilson boltjában. De okom van hinni, hogy még idejekorán meg tudjuk akadályozni. Baj persze, hogy ma szombat van. Este azonban szükségem lesz a segítségedre.

— Hány órákor.

— Tíz órákor.

— Pontban tízkor a lakásodon leszek.

— Helyes. De kérlek, hozd magaddal a revolveredet, a dolog nem egészen veszély nélkül való.

Intett egyet, megfordult és eltűnt a tümegben. Nem hiszem, hogy ostobább volnék, mint más ember, de Holmesszel szemben mindig butának érzem magamat. Ime ma is ugyanezt hallottam és láttam, amit Holmes. És mégis, míg az ő szavaiból kitetszett, hogy nem csak tisztán lát mindent, ami történt, hanem sejtje az elkövetkezendőket is, addig én még most sem tudtam eligazodni a histórián; halvány sejtésemem sem volt róla. Mialatt hazafelé mentem, még egyszer átgondoltam mindent, amit láttam és hallottam, a vöröshaju másolótól kezdve egész a Wilson boltja előtti jelenetig és azokig a jelentős szavakig, a melyekkel Holmes elvált tőlem. Minek ez az éjjeli kirándulás? Miért hoztak magammal fegyvert? Hova fogunk menni és mit fogunk cselekedni? Holmes célzott valamire, hogy ez a borotvált arezu boltoslegény félelmes ember — a ki talán eszeveszett csínyet tervez. Törtém a fejemet, gondoltam erre-arra, de végre egészen belezavarodtam és abbahagytam a dolgot. Éjjel ugyanis meg tudok majd mindent.

Egy negyed tíz volt, mikor este hazulról elindultam Holmes lakására. Mikor odaértem, két kocsi láttam a ház előtt s már a folyosón hangos beszélgetés ütötte meg a fülemet. A szobában Holmest élénk vitaközétségben találtam két urral; az egyiket ismertem: Jones Péter, titkos rendőr. A másik idegen volt: magas, sovány, komortekintető ur kifogástalan fekete kabátban és cilinderekben.

— No, most együtt vagyunk! — szólott Holmes, begombolta kényelmes zubbonyát s a fegyverei közül lekasztotta vadászkését.

(Folyt. köv.)

## TÁVIRATOK.

### A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, ápr. 10. Széll Kálmán miniszterelnök — mint a Magyar Távirati Iroda jelenti — ma délután rövid tartózkodásra Bécsbe utazik. A miniszterelnök jelen lesz azon az ebéden, a melyet Goluchowski gróf közös külügyminiszter Bülow gróf német birodalmi kancellár tiszteletére ad.

### A megsértett olasz király.

Budapest, április 10. (Saj. tud. táv.) Egy svájci anarchista ujság gyalázó cikket közölt Umberto olasz királyról. Ezért az olasz követ Bernben elégtételt követelt. A svájci szövetségtanács az elégtételt megtagadta, amiért aztán Svájc és Olaszország között megszakadt a diplomáciai összeköttetés.

### Akik milliókban kártyáznak.

Bécs, ápril 10. (Saját tud. távirata.) A bécs-józsefvárosi császári járásbírósa ma tartotta meg a tárgyalást a Jokey-clubban lezajlott milliós kártyajáték ügyében. Vádlottak voltak: Szemere (aki két milliót nyert), gróf Potocky (aki a két milliót veszítette), gróf Palavicini Béla és Alfonz, — Trautmansdorf Lajos, Skicinszky Adám, Kinszky Jenő grófok, Kayserhelm Alfréd, Rosenfel, Segelinsz bárók, Péchy Andor ügyvédjével képviseltette magát. A klubszolga terhelő vallomást tett, s ennek alapjára az összes vádlottak ezer ezer koronára illetve nem fizetés esetén huszonnégy órai elzárásra ítélték. Azonkívül gróf Potockyt, Szemerét és Péchy Andort kitiltották Ausztria területéről.

### A dél-afrikai háború.

London, ápr. 10. Balfour kereskedelmi miniszter tegnap Leedsben beszédet mondott, a melyben kijelentette, hogy a szó szoros értelmében vett tárgyalások ez idő szerint nem folynak Dél-Afrikában. A búr vezérek egyszerűen engedelmet kértek, hogy egymással találkozhassanak és az ellenségeskedés megszüntetéséről tanácskozhassanak. Hogy a búr vezérek fognak-e valamilyen ajánlatot tenni, azt nem tudja. Még kevésbé tudja, hogy esetleges ajánlatuk kielégítő lesz-e. Ő a maga részéről nem nagyon bizik benne. (M. T. I.)

### A német kancellár Bécsben.

Bécs, április 10. (Saját tud. távir.) Bülow német kancellárt ma király őfelsége hosszabb kihallgatáson fogadta.

### Izgatás a szultán ellen.

Filippopolj, ápr. 10. Konstantinápolyi jelentések szerint Jediküle külvárosban a szultán ellen irányuló török nyelvű plakátot találtak s ebből kifolyólag négy örmény és több bolgár embert letartóztattak. Meglehet, hogy a plakát csak bosszu műve vagy szándékos provokálás. (M. T. I.)

## KÖZGAZDASÁG.

Az Első Leánykiházasítási Egyesület m. sz. f. é. március 25-én tartotta XXXIX. rendes közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett. Amint a fontosabb mérlegtelekekből és

a jelentésből kitűnik, az 1901-ik kezelési év, dacára az általánosan uralkodó kedvezőtlen gazdasági viszonyoknak, úgy tekintettel a tagok gyarapodására, valamint pénzügyi tekintetben eredményesnek mutatkozik. Új beiratkozás volt 13,359 jutalékrész. Nászjutalék fejében kifizetett 630,265 korona 21 fillér. A díjtartalék 1.568.981 koronára növeltetett és immár 6.939,367 korona 79 fillérre rug. A többi alapszabályszerű címeknek (Nászjutalékfelemelési tartalék. Külön tartalék, Hivatalnoki nyugdíjalap stb.) 168,720 korona 48 fillér utaltatott át. A díjbevétele 2,166,496 korona 81 fillér, a kamat- és házbérvédelem 303,021 korona 90 fillért mutat ki. A mérleg 7.874,335-14 korona vagyonállományt állapít meg, mely következő fő-tételekben nyeri fedezetét: Értékpapírok szelvény kamatokkal (koronajáradék, fővárosi kölcsön és 4/4 százalékos elsőrendű záloglevelek) 3.392.054-66 korona, takarékbetétek 2.054.025-12 korona, intézeti házak 15.108-48 korona leírása után 1.495.741-20 korona, kötvénykölcsönök 320.736-96 korona, nyugdíjalap tartalékbetét 83.500-41 korona, dijhátralék 428.869-54 korona, készpénzkészlet 91.407-25 korona. A jelentés és mérleg helyesléssel tudomásul vétetett és Krisztinkovics Béla és dr. Braun Fülöp ügyvédek indítványára az összigazgatásnak köszönet és elismerés szavaztatik. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére kiküldettek: Chitz Herman és Rátlay Károly. A felügyelő-bizottságba egy év tartamára újból megválasztottak a volt felügyelő-bizottsági tagok. Miután az elnök még e hónap 20-án dr. Stamberger Ferencz kir. közjegyző jelenlétében nyolcz díjmentes nyeresémmékötvény a »D« osztályból történt kisorsolásának eredményét kihirdette, berekesztetett a közgyűlés. Kisoroltattak a következő alapkönyvszámok: 2281 alapkönyvszám özv. Doge Vilmosné, Budapest, 3663 alapkönyvszám Fleischer Vilmos, Budapest, 1652 alapkönyvszám Bizon János, Mohács, 2896 alapkönyvszám dr. Hoffner Elekné, Mosony, 5378 alapkönyvszám dr. Traileszku János, Kisjenő, 60138 alapkönyvszám Kovárik Antal, Komárom, 6196 alapkönyvszám Kulko Stefan, Zágráb, 3883 alapkönyvszám Papo Abrahám, Szerajevó. Minden kisorsolt alapkönyvszám után a kedvezményezettnek egy 10 0—1000 koronáról szóló díjmentes nyeresémmékötvény kiszolgáltatik. 133.

### Belk. Penő és Társaság Tőzsdé jelentése

— A Tőzsdé értékek távirati —

#### Határárak

Budapest, április 10.

Buza októberre	8 01
Buza áprilisra	8 93
Tengeri	5 16
Rozs okt.	6 53
Zab ápr.	6 96
Káposzta, repce, kukorica	—

#### Értéktőzsdé

Budapest, április 10.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvadászat	—
Rizsarészesítés	509 50
Magyar jelzálog	472.—
Bécsi társaság	—
Wagon-kölcsön	—

#### Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. április 10-é

Magyar aranyjáradék 4%	119,85
Magyar koronajáradék	97,50
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	120.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	103,60
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterület-mentési kötvény 4%	97 10
Italián érési jog megváltási kötvény	100 65
Holland-szávón-földterület-mentési kötvény	96,50
Magyar nyeresémmékötvény	200.—
Tiszszabályozás szociális munkások kölcsön	162.—
Osztrák járadék papírok	101 40
Osztrák járadék ezüstben	101 25
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	99 25
Osztrák államsorsjegyek	152 50
Osztrák magyar bank részvény	16.—
Magyar hitelbank részvény	681,50
Osztrák hitelintézet részvény	669 50
Paris visa	95,42
50 izaukos arany (Austrian)	11,05
Értéktőzsdé márc.	117,30
London márc.	240 12
30 márkás arany	23 45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

# Flegman Armin **divatterme,** **N.-Várad, Bémer-tér.**

## Állandó raktár

legjobb gyártmányu pamut és czérnavásznakban.

1 vég finom vászon	— —	8.50
1 vég kitünő Chiffon	— —	5.80
1 6 személyes teríték	— —	1.80
1 vég prima Canavász	— —	5.80

## Női fehérneműek

legegyszerűbből a legdiszesebbig

1 kitünő női ing	— — —	98 kr.
1 szép női nadrág	— —	75 kr.
1 fehér diszes szoknya	—	2.20 kr.

## Menyasszonyi kelengye

minden kivitelben

500 forinttól 3000 forintig.

## Paplanok és függönyök

minden árban és minőségben, ugyszintén mérték után 24 óra alatt.

## Férfi fehérneműek

mérték után.

1 kész nagyon jó ing	— —	1.30
1 kész legjobb ing	— —	2.10
Batist, Zephir és Tourista ingek leg- olesőbban.		

## Legnagyobb raktár

### kész női és leányfelöltőkben.

1 Kabát	— — — — —	4.40 kr.
1 Gallér	— — — — —	1.75 kr.
1 Paletot	— — — — —	10.— frt.

## Óriási választék

### SELYEM BLOUSOKBAN

1 Selyem Blouse	— — —	6.65
-----------------	-------	------

## Gyári raktár

### N A P E R N Y Ő K B E N .

1 selyem napernyő	— — —	1.65
-------------------	-------	------

### Legujabb csipkegallérok.

1 Csipkegallér	— — —	98 kr.
----------------	-------	--------

### Különlegességek ruhadiszekben

mindennemű csipkék, selyemszallagok, bársonyszallagok, gombok, gyöngy és paszománydiszek, zsinórdiszek, szabókellékek legjobb minőségben és szolid olcsó árban.

## Ruhaszövetek,

Tenniskelmék, fekete és krém szövetekben, francia mosószövetek és Balistokban kizárólagosan csak a legjobb minőségűek és kimondott újdonságok.

## Finom angol szövet

1 ruha 6.50

Közönségesebb szövet

1 ruha 2.25

## Fekete ruhakelmék

kezesség mellett.

1 ruhára — — — 4 frt.

## Fekete selymek

óriási választékban.

1 ruha — — — 10.50

## Blous selymek

gyönyörű mintázattal.

1 blousra — — — 1.95

## Szines ruhaselymek

Pongé, Chinc, Lyberti és más minőségekben folytonos újdonságok.

1 ruhára — — — 15 frt.

Lapunk kiadóhivatala utján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett.

## Franklin Társulat kiadása

# MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

Csakis a Franklin-féle **MAGYAR REMEKIRÓK** gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

Minden remekiró munkáit egy kiváló magyar író látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

## KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKIRÓK MEGRENDELŐINEK.

Shakespeare, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekirók-nak

A Magyar Remekirók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félévenként jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekirók 3 koronás (Shakespeare színművel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhető meg a Rendelő-lap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a „TISZÁNTUL” kiadóhivatalához.

A magyar nemzeti irodalom kincs-tárházát képezi a Magyar Remekirók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyöntetű összkiadásának ára 55 kötetben, díszes vászonkötésben — 220 korona.

Ezekon kívül benn lesznek a **MAGYAR REMEKIRÓK** könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István gr., Teleki László gr., Zrinyi Miklós, Népies Lyrá, Népbáladák, Kuruczoköltészet.

## RENDELŐ-LAP.

A „TISZÁNTUL” kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvételtárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.**

- a) A «Magyar Remekirókat» 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.  
b) A «Magyar Remekirókat» és Shakespeare műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.  
c) A «Magyar Remekirókat» és Shakespeare műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.  
d) A «Magyar Remekirókat» Shakespeare nélkül 220 koronáért, fizetendő 8 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévenként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvételtársaság pénztáránál Budapestben** fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatolagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárat s be nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a portóköltésig hozzászámítása mellett, postai megbízással beszélni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékessé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvétellel.

Lakás és lelet:

Név és állás:

Olvasható aláírást kérünk.